

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

REDACȚIA

și

ADMINISTRAȚIA

Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrise nu se înapoiază.

ROMÂNUL

Emil Gârleanu.

De O. Ghibu.

Printre studenții de acum zece ani „Sămănătorul” dlui N. Norga găsisse atâția cetiri și aderenți cum, de sigur că nu s'a mai găsit altă revistă românească. Revista aceasta n'o cetiam pentru distracție, dintr'o necesitate sufletească inexorabilă.

Câți dintre tinerii dela 1902—1906 nu au făurit sufletul de cetirea acestei reviste, cărei fiecare cuvânt pentru noi era sfânt?!

Alături de „Sămănătorul” cetiam și „Lăutarul” din Budapesta și, dela o vreme, și revista ce începuse să ne vie din Bârlad. Ii zicea „Făt-Frumos”. Nu ni-a fost greu să găsim dela primul număr al acestei reviste, ce ni-a atras mai întâi prin titlul ei, același titlu, același crez care stăpâna pe celelalte reviste, atât de iubite nouă. Multă vreme nu știam cine redactează această revistă, nu știam cine e cel ce iscălea cu pseudonimul: *Emilgar*. Găsim în fiecare articol al revistei în fiecare schiță, în fiecare notiță, nu numai o orientare, nu numai o voință, nu numai un talent, ci găsim ceva ce și în lumea noastră se găsește cam rar: *un suflet*.

Vre-un an întreg am cetit tot ce scria *Emilgar* în „Făt-Frumos”, fără să știu cine e el. Care mi-a fost mirarea când dintr'o dată a dlui Iorga, publicată în „Sămănătorul” am aflat că *Emilgar* e „un ofițer sfios și domnișoară și însuflețit ca un apostol.” *Ofițer, care să aibă așa de mult timp în viață să poată redacta o admirabilă revistă literară și care să aibă un talent de scriitor și de pronunțat? Imi venia să nu cred în așa fel de informație.*

Descoperirea aceasta mi l'a făcut și mai simpatic pe *Emilgar*, pe care-l cetiam acum cu adevărată pietate.

A trecut între aceea aproape un an. Printre studenții cari urmam cursul de istorie universală al dlui Iorga la universitatea din București, am văzut rătăcindu-se într'o bună zi un tânăr locotenent, brunet, cu fața trasă, cu o privire plină de bunătate și de înțelegere. Il priveam cu drag și mă mira interesul lui pentru istorie, și setea cu care sorbia, din banca primă, fiecare cuvânt al profesorului. De unde să bănuiesc că acest ofițer era Emil Gârleanu, pe care-l știam la Bârlad, scriind la revista, care pentru mine era o binefacere, de câte ori apărea?! Și ce admirație m'a cuprins când am aflat că Gârleanu vrea să părăsească armata, să se așeze în București aproape de d. Iorga, pe care îl diviniza, și să trăiască pentru literatură! Va să zică, o să-l pot vedea mai des, o să-l pot întâlni la universitate, o să-l pot chiar cunoaște pe acest blajin moldovean cu care de atâtea ori mă unisem sufletește și de care mă alipisem atât de mult cu întreaga mea ființă!

La câteva zile mi-a spus un coleg că l'a văzut pe Gârleanu îmbrăcat civil. Așadară era adevărat ce se vorbea printre noi. Nu mai putea fi departe nici timpul în care să-l cunoască.

Întâmplarea a făcut să-l întâlnesc între niște împrejurări dintre cele mai înălțătoare. În noaptea de 13 Martie 1906, memorabilă prin afirmarea studențimei în contra reprezentanților franțuzești dela Teatrul Național, petreceam, dimpreună cu un prieten, pe d. Iorga spre casă. Când ajungem la poartă,

iată iese din casă un prieten de-al dlui Iorga și-l avizează că vin „studenții” să-i facă manifestații. D. Iorga, voind să evite orice manifestație, a intrat repede pe poartă, ducându-ne cu sine în casă. Când s'a deschis ușa salonului am zărit în lăuntru pe Gârleanu, care și el venise să-l anunțe pe d. Iorga. Aci l'am cunoscut. Dar abia ne-am strâns mâna și ne-am pomenit pe întunec: d. Iorga stinse toate lampetele ca nu cumva „studenții” (între cari erau acum mai mulți cetățeni de tot felul) să observe că-i acasă și să-l aclame. Vom fi stat vre-un ceas pe întunec și fără glas, căci d. Iorga ne oprise să vorbim, ca nu cumva să se audă de afară că este cineva în casă... Am stat un ceas de vreme unul lângă altul muți și pe întunec, dar sufletul meu era plin de fericire că puteam fi așa de aproape de un om, pe care atât de mult îl iubiam.

La două luni după aceasta a apărut „*Neamul Românesc*” al dlui Iorga și Gârleanu intrase secretar de redacție, cu 120 sau 150 de lei pe lună. Om cu familie, la București, învățat cu o viață mai regulată, iată-l angajându-se la o revistă care, se știa din capul locului că n'o să aducă nici un venit material, pentru care nici nu fusese făcută, în slujba căreia însă era gata să-și puie toate puterile și pentru care era gata să-și neglijeze toate interesele. Bietul, uitase însă că o revistă ca aceasta, care-i cerea mai mult o muncă de salar — căci avea să scrie adresele, să puie bandele și să se îngrijească de expediție — i-ar putea primejdui sănătatea. La câteva săptămâni după 10 Mai, când a apărut revista, a și început să se plângă că o astfel de muncă nu-i pentru el și că cu o ast-

Moartea lui Emil Gârleanu.

— Scrisoare din Câmpulung. —

4 Iulie 1914.

Cum ieși de pe bulevard, treci prin fața prietenului pe sub statuia lui Negru Vodă, dai în strada Brătianu, pe o stradă laterală urci la biserica „Sf. Iosif”, unde doarme scriitorul somnul lung, necereri la viața cealaltă, încunjurat de făclii lacăra gălbuie și acoperit cu flori de câmp. Pragul bisericii printre mulțime se întrevește ca cernită a doamnei Marilina Gârleanu, Roșu, copilă ajunsă orfană stă mirată, neliniștită și se uită deseori la mamă-sa. Șoaptele multe sunt întretăiate adeseori de sus, făclii aruncă umbre mari pe pereți, flăcările tremură și sfârâie, în colțul ferestrei o ultimă rază de soare, ce scapătă.

La apropiu cu sfială, mă amestec printre mulțime. Pe ușe intră o echipă de ofițeri din Bârlad. Căci vin la căpătâiul tovarășului lor de armă Rodica îl urmărește din ochi pe fiștecăre. La 36 ani de viață Gârleanu a încheiat muncă de scriitor, scânteia divină n'o să-i mai lăsa nite creerul, ca să așeze în haina cuvintelor mângerile și bucuriile, vaierul și chiutul oarilor de pe acest pământ.

Or veni cei în drept să analizeze opera scriitorului și o să-i se sporească admiratorii.

Gârleanu era de fel din Iași, aici a absol-

vit școala militară. Firea lui fantezistă (Vedeți vol. „Din lumea celor ce nu cuvântă”) îl făcea să nu poată suferi matematicile, întocmai ca Coșbuc. Ca ofițer în Bârlad a atras atenția cercurilor literare asupra sa cu ocazia unei conferințe: *Tăranul român ca soldat*, ținută la amfiteatrul din Iași. A. C. Cuza l-a încurajat mult, și-i spunea: scrie băiete!

S'a retras din armată fiindcă nici el nici logodnica sa nu putea face față zestrei reglementare. A iubit mult armata. Suferind, pe pat, se ridica în capul oaselor și privia lung pe fereastră după soldații ce treceau în pași regulați cu goarnțele sunând. Era suferind și vara trecută când a luat parte la campania din Bulgaria, i s'a agravat boala dar tot nu s'a dat. S'a încumetat singur să scoată o revistă. („Proza”).

Iubea mult pe elevii normaliști (elevii dela preparandii). Prin Bârlad sta de vorbă cu ei, se ducea la serbările lor, le ținea conferințe. Știa că aceștia se vor duce prin cătune să lumineze mințile gloatelor de săteni.

Am prins aceste comunicări din gura doamnei Gârleanu când le povestea câtorva cocoane. Am așteptat până s'a mai rărit lumea, când m'am prezentat doamnei Gârleanu spunându-i, că-s ardelean, călător prin Câmpulung și că voesc să scriu ceva pentru „Românul” din Arad.

— „Pentru „Românul”, unde e dl Goldis?”

— m-a întrerupt.

— Da. Noi avem o deosebită admirație față de defunctul d-v. soț.

— Veți fi atât de bună doamnă, să-mi spuneți ce a lucrat scriitorul nostru în timpul din urmă?

— „Împreună cu Nanu voiau să traducă în românește „Biblia”. Se și puseră în legătură cu societatea britanică”.

— A rămas vre-o scriere postumă?

— „Da. A rămas material de două volume. Pe unul voia să-l tituleze „Medaliaoane”. Un volum de nuvele. O colecție de articole, cari voia să le adune în volumul: „Insemnări”.

— Intreținea legături de prietenie cu scriitorii ardeleni?

— „Da. Întâlnindu-se odată, la cafenea în București, mai mulți scriitori, Iosif și Dunăreanu au propus să se fotografieze, cu toții, căci vedeau pe soțul meu atât de slăbit. De câte ori îmi zicea Emil, că el e mai amărit trupește decât Iosif și acesta totuși s'a dus înaintea lui. Fotografia, de care spun, s'a publicat în „Ramuri”. Pe Chendi el l-a dus la Pantelimon. Dela Vlaicu ținea ca relicvie scumpă mânușile, ce le avusese acesta pe mână la întâiul sbor”.

La lumina flăcărilor am văzut cum i se umezesc ochii roșii de atâta plâns și împrejmuț de mari ciarcăne vinete. Un spasm, însoțit de suspine, m-a făcut să mă înfior și eu. M-am îndepărtat câțiva pași ca să svânt o lacrimă din gene. Doamna Gârleanu îmi face semn să mă rămân. La căpătâiul mortului mai erau numai vre-o trei-patru vizitatori.

fel de leafă el nu poate trăi. Și era adevărat. Trăia într-o mizerie, care mă jena de câte ori mă duceam la el. O locuință scundă în care intra apa când se întâmpla să vie câte o ploaie mai mare — și peste tot condiții de viață în cari un om ca el era cu neputință să o ducă.

De sigur că el nu era făcut pentru o astfel de slujbă și pentru astfel de viață. Pe el îl mâna talentul său spre preocupări literare tot mai pronunțate și spre o viață cu exigențe superioare. Se vedea aceasta și din felul cum își petrecea fiecare clipă liberă. Acasă, în bibliotecă, avea o grămadă de cărți și manuscrise rare cu cari umbla ca cu niște moaște sfinte. Mi-aduc aminte cum într-o Duminecă după amiază, mi-a arătat manuscrisele lui Creangă, pe cari le găsisese la un negustor din Iași și pe cari le păstra cu pietate. Cu câtă dragoste vorbea de Creangă, despre care publicase și o broșură, despre Kogălniceanu ale cărui cărți le strânsese unde numai a putut, și cu câtă scumpătate păstra orice amintire dela scriitorii mai vechi! Ce fericire pe mine, când, la despărțire mi-a dat, ca suvenir, „Arhiva românească” și „Dacia literară” din cari avea câte două exemplare, ambele purtând iscălitura, mie atât de dragă: Emilgar.

În vara anului 1906 d. Iorga plecase la Constantinopol. Bietul Gârleanu abia aștepta întoarcerea dlui Iorga ca să-și dea demisia dela „Neamul Românesc”, unde nu mai putea suporta munca ce i se cerea. A și ieșit dela revistă, dedicându-se de aci încolo exclusiv preocupărilor lui literare, pe cari le-am urmărit cu interes timp îndelungat. Intrase dimpreună cu câțiva prieteni de-ai lui, în legături mai apropiate cu d. Mihail Dragomirescu, care atunci a întemeiat „Convorbirile” și „Biblioteca românească” din editura lui Socec, în care Gârleanu a publicat mai multe volume. Alte cărți îi apăreau în intervale destul de mici, la „Minerva”.

La 1907 eram la Budapesta, de unde ne

— Nu Vă supără prezența mea, doamnă? — întreb.

— „O, nu. Mă ușurez când mi se dă prilejul să mai vorbesc despre el. A fost un om prea bun, prea mult am pierdut. Eram logodnica lui când a terminat volumul „Bătrânii”. Toate subiectele i le-a povestit tatăl meu. Într-o zi mi-a adus și mie un volum cu dedicația: „Marilinei, tovarășa acestor intruchipări”.

Voiam să aflu cele din urmă cuvinte ale lui Gârleanu.

— „Nu mai putea vorbi. Îl mângăiam strângându-i mâna: „Dragul meu, drag”. El făcu sforțare să se ridice; din ochi îi curgeau șiroale lacrimile. A simțit atunci, a simțit mult. A fost de-o luciditate, care m-a zguduit...”

Duminecă va fi dus la București, pentru înmormântare, cu pompă militară.

Toma Cocișiu.

Cântec.

Când tace inima și gândul
Și glasul visurilor tace
Puterea morții sugrumându-l,
I-atâta liniște și pace.

Și nu știu, vezi, de ce anume
Mă tem când noaptea nchid fereastra
Mai mult decât de-ori ce pe lume
De liniștea, de pacea asta.

ECAT. PITIȘ.

scriam destul de des. Gârleanu era supărat pentru că cercul „Sămănătorului” se spărsese; el se depărtase de aceia, pentru cari venise la București și la care tot mai ținea încă, și ajunsese în apropierea dlui Dragomirescu, pe care cei mai mulți scriitori nu-l prea luau în serios. Prietenia asta nouă era cam desprețuită de prietenii de până aci ai lui — și aceasta îl durea nespuse de mult, ceea ce mi și comunica în scrisorile lui. În această stare sufletească l'a atins în mod foarte plăcut invitația mea de a scrie la „Lupta” în red. căreia eram și eu. De mult doria să cunoască țara noastră, dar n'avusese chip până aci. Acum îi cădea atât de bine că-l chemam să vie cel puțin cu sufletul. Și a venit și încă nu singur, ci cu toți prietenii lui: D. Nanu, Cincinat Pavelescu, C. Moldovanu și d. Dragoslav. Pentru numărul de Paști mi-a trimis material dela toți, deodată făgăduindu-mi că va scrie și în viitor fără nici o remunerație, deși e în situație foarte strâmtorată. S'a și ținut de cuvânt, trimitând încă și după aceea material.

După 1908 începuse să fie tot mai apreciat, pe teren literar. Scrierile i se ceteau, prietenii i se înmulțiau, traiul i se ușura. Începuse să fie alt om. Cu câțiva prieteni a înființat „Societatea scriitorilor români” și a readus la viață șezătorile literare, începute de d. Iorga, dar nu numai în țară ci și la Români din afară de regat. În Bucovina, Gârleanu, dimpreună cu Iosif și cu d. Sadoveanu, a lăsat amintiri puternice. Iar când a venit, la 1911, la Sibiu, publicul dela noi l'a primit cu o dragoste neobișnuită. Dintre toți scriitorii, cari veniseră la „Șezătoarea literară” nici unul n'a câștigat simpatia publicului, ca Gârleanu. Prezintarea lui gingașă, privirea lui care împărtășia bunătate și seninătate, glasul lui dulce moldovenesc, la cari se mai adăoga o cetire frumoasă, l'au făcut ca Sibienii să nu-l mai poată uita niciodată.

Când l'am văzut mai pe urmă, în primăvara trecută la Terasă, în București, m'a săgetat groaza. Slab la față, cu o voce stinsă — o desnădejde îi crispa întreaga privire. După despărțire, m'am mai uitat odată îndărăt, căci mă temeam că n'o să-l mai văd.

Și, în adevăr, nu l'am mai văzut. Acum ne-a părăsit pentru totdeauna, și încă atât de tânăr, — la vârsta, de abia 36 de ani. În el n'am pierdut numai un scriitor, un artist cinstit, ci am pierdut un suflet distins, cum atât de rar se găsește chiar și printre oamenii de litere.

Deși așa de tânăr, numele lui va rămânea în istoria literaturii noastre, atât de greu încercate în timpul din urmă prin moartea timpurie a atâtor slujitori ai săi. Amintirea lui i-o va păstra și Ardealul care atât de rar a avut prilejul să cunoască la sine acasă scriitori din țară.

PRIMUL NOSTRU DESPRE ALBANIA, provoacă vil discuții dincoace și dincolo de Carpați. Aproape la încheierea ziarului primim, tăiat dintr'unul din frunțile ziare bucureștene — numele nu ni se indică — articolușul pe care îl reproducem aci:

„S'ar putea zice că timp de 30 de ani România n'a făcut politică externă.

În tot timpul acesta, ne-am mărginit la alianța cu Austria și, în afară de această alianță, aproape n'am avut nici o părere. Ne-am mulțumit numai să primim, cu satisfacție, certificatul de fetiță cuminte ce, regulat, în fiecare an, cu prilejul expozeului său în fața delegațiilor au-

striace, ni-l dădea cancelarul imperiului austro-ungar.

Iată însă că se întâmplă evenimentele din vara anului 1913, când România a jucat acel rol frumos și hotărâtor la încheierea păcii din București.

De atunci lucrurile s'au schimbat cu totul. Ne vâram în toate chestiunile, ce privesc peninsula Balcanică. Aproape nu-l diferend, la care să nu ne simțim datori a interveni.

Trecerea dela pasivitatea celor 30 ani tăcuți, la acest amestec permanent, constituie, de sigur, o lipsă de cumpăt evidentă.

Socotim, în adevăr, că unele din acele chestii, în cari intervenim, nu ne sunt numai indiferente, dar ne pot atrage chiar dușmănia, din senin, a popoarelor cu cari am fost, ieri, aliați pe câmpul de luptă.

Astfel este chestia albaneză.

Mai deunăzi, presa bulgară ne arăta ca fiind, din pricina acestei chestii, în tabere opuse, noi de-o parte, Grecii și Sârbii de altă parte.

Și totuși, țări cari au mai multă cădere decât noi să se amestece în Albania, stau nepăsătoare. Așa, de-o pildă, vedem că Germania interzice formal înrolările de voluntari pe teritoriul său, cu toate că prințul de Wied este german, — iar noi luăm o participare intensă într-o complicație care poate să ne ducă de parte.

Cine a urmărit răscoala Albanezilor din vara anului 1912, înainte de primul război balcanic, știe că erau în Albania 60 mii trupe regulate turcești, cari n'au putut să reprime mișcarea Albanezilor.

Și noi voim să ne băgăm în acest viciu par?

Și aceasta se face în niște momente de tensiune externă, când un conflict european nu este exclus?

Și este înțelept să ne risipim forțele, trimițând ajutoare tocmai pe țărmurile Adriaticii?

Facem simple întrebări, exprimându-ne, în același timp, părerea fermă, că aceasta este imprudentă.

Și așa se face, că dela abținerea până la mîditate, când vitale interese ale noastre erau în joc, am ajuns la porniri chiar atunci și acolo, unde nu sunt de loc interese românești.

Poincaré la Petersburg. Vizita prezidentului oare a sosit azi la Petersburg, se discută în presa apuseană cum s'ar discuta chestia: pace sau război? Interesându-ne mai mult părerile presii franceze independente, reproducem din aceasta. Astfel „Petit Parisien” scrie: „Când dubla alianță nu a răvnit să răstoarne dinea de azi din Europa și nici să provoace crize diplomatice. Singura ei silință este de-a menține pacea, prin menținerea echilibrului. Așa echilibrul se sguduise pe urma încheerii triplei alianțe, care reprezintă, în mijlocul Europei, o ternoică combinație diplomatică și militară. Echilibrul s'a restabilit abia în momentul, când alianța ruso-franceză s'a transformat în tripartită de azi”.

Trimisul special al lui „Le Matin”, telegrafiază din Petersburg, ziarului său, următoarea frază, pe care ar fi zis-o tarul unui diplomat francez: „Vom căuta să fim totdeauna de de tari, pentru a forța pacea!”

Acelas corespondent continuă: „Astăzi noul diplomației rusești, către diplomația germană, a devenit cât se poate de categoric. Rusia nu va mai suferi anumite întreprinderi dela partea Germaniei, ca bunăoară expediția Liman von Landers, arestarea unor distinși tătari ai Rusiei, sub pretext de spionaj, limbajul pătimas al presei din Berlin. E un lucru cu totul nou, acesta. Diplomația rusească bine de curând, era sovăitoare. Ideia antifrango-ruso germană nu mai găsește adăpost între Germania și Franța s'a așezat între Germania și Rusia se așează viitorul acest viitor înseamnă un cumplit război, un război comercial. Rusia va fi sprijinită în războiul de 2,245.000 ostași în anul 1916”.

Valoarea alianței României pentru Austro-Ungaria.

„Epoca”, organul conservator înființat de d. Nicu Filipescu, a publicat în numărul de Sâmbătă acest articol, atât de mult comentat în presa maghiară și austriacă. „Epoca” precedează articolul cu notița:

„Ni se trimite spre publicare articolul de mai jos, despre care avem foarte puține rezerve de făcut, dar asupra cuprinsului căruia atragem toată atenția cetitorilor noștri”.

Dela războiul balcanic încoace, de când politica externă a României pare a fi căpătat forțuit o altă orientare, presa austriacă și mai ales cea ungurească, se îndelețnesc a ne arăta că din alipirea noastră la tripla alianță, rezultă avantaje numai pentru noi și că pentru Austro-Ungaria este aproape indiferent dacă suntem sau nu cu această monarhie.

Mai mult încă, după acea presă, răcirea relațiilor dintre România și Austro-Ungaria ar avea consecințe defavorabile, sub toate raporturile, numai pentru țara noastră, iar pentru monarhia alianța României cu Rusia n'ar însemna mare lucru.

Pentru a răcori zelul orgolios al acelei presei și pentru a aduce la simțul realității pe cei cari ar crede că Românii pot lua în serios inexactitățile de mai sus, servim calculul următor, tot așa de simplu, clar și exact, ca două și cu două fac patru.

Intr'un eventual războiu contra Rusiei, Austro-Ungaria, dacă ar fi aliată cu România, ar dispune ca forțe active ale armatei de operațiuni, de cele 16 corpuri de armată ale sale, plus cele 5 corpuri de armată românești, adică un total de 21 corpuri de armată austro-ungare-române, contra a maximum 21 corpuri de armată rusești, presupunând că restul corpurilor de armată, până la 30 în Europa, ar fi reținute în Caucazia, Finlanda și la frontiera Prusiei. Din acest calcul sunt scoase forțele de rezervă, întru cât cele stabilite pentru forțele active se mențin respectiv și pentru efectivele de rezervă.

Ținând seamă de compunerea corpurilor de armată și calitatea trupelor deoparte și de alta, este evident că la număr egal de corpuri de armată și chiar dacă Rusia ar avea un corp sau două de armată mai mult, succesul va fi de partea Austro-Ungariei aliată cu România.

Dacă însă România ar fi aliată cu Rusia, atunci Austro-Ungaria nu numai că ar pierde cele 5 corpuri de armată românești, rămânând cu cele 16 corpuri de armată ale sale și deci inferioară față de 21 corpuri de armată, dar chiar din propriul ei efectiv va trebui să detașeze cinci corpuri pentru frontiera României adică să rămână numai cu 11 corpuri de armată active, în fața celor 21 corpuri de armată rusești.

De fapt nu va avea nici 11 corpuri de armată, căci frontiera despre Serbia și stăpânirea naționalităților slave, în propriul ei teritoriu, va necesita o simțitoare defalcare de forțe active.

Astfel fiind, Austro-Ungaria, pentru a menține echilibrul forțelor ce-l avea comptând pe sprijinul și prietenia României, va trebui, fără acest sprijin și fără această prietenie, să-și creeze nu cinci corpuri de armată, cum spune cu emfază un ziar din monarhie, ca și cum chiar aceasta ar fi ceva așa de ușor, ci îndoitul acestui număr; adică, dacă România ar fi aliată cu Rusia, monarhia austro-ungară va fi nevoită să înființeze zece corpuri de armată active pe ste ceace are actualmente.

Și dacă România va spori încă cu un corp de armată, iar Rusia încă două sau trei corpuri de armată trupele lor active actuale, ceace este parte probabil, Austro-Ungaria va fi silită, pentru a se menține, să-și dubleze forța actuală a armatei sale active.

Judecând această înarmare din punct de vedere statistic și politic, credem că este imposibilă pentru monarhia austro-ungară; dar chiar admitând imposibilul ca posibil, un alt factor, tot așa de grav, intervine: Cheltuielile acestei

înarmări forțate, vor constitui o sarcină la buget extrem de grea pentru veniturile nu prea abundente ale monarhiei.

In adevăr, un corp de armată, costă pe statul vecin peste 25 milioane coroane anual, deosebit de credite extraordinare necesitate de creațiuni nouă și deosebit de acele acordate anual pentru asigurarea armamentului, echipamentului, etc.

Pentru 10 corpuri de armată, bugetul de război austro-ungar va trebui sporit prin urmare anual cu încă 250 milioane coroane, adică cu peste jumătate din bugetul actual, deosebit de creditele extraordinare strict necesare.

Cine-și face iluzia că un asemenea buget militar nu ar împinge monarhia austro-ungară la un dezastru financiar, este desigur mai mult decât un copil.

Aceasta este consecința funestă a politicii de aventuri riscate și de chițibușerii, care a format totdeauna specialitatea Ballplatzului și care s'a practicat față de România.

Profitând de greșala politicianilor ruși dela 1877—1878, Austro-Ungaria a atras în sfera intereselor sale, sub toate raporturile, statul român și nu s'a mulțumit cu faptul că alianța aceastei însemna o jertfă enormă din partea României pentru cauza națională din Ardeal, dar a voit să-și aranjeze afacerile politice sale externe astfel, ca să nu aibă nici odată vre-un fel de sacrificiu de făcut, vre-o consecință de obligațiuni oarecari ci numai beneficii pentru sine; a vrut adică să-și eftenească de tot și pentru totdeauna prețul alianței sale cu țara noastră. Ițele acestei politici de cămătărie le-a tors, introducând în ea un fir care în aparență era foarte seducător: dușmănia bulgărească contra României.

Cultivând cu multă discreție această dușmănie și formând din ea o gogoriță pentru oamenii de stat dela București și dela Sofia, Austro-Ungaria a căutat să inspire credința că stă în mâna Vienei existența și a României și a Bulgariei.

Când Bulgaria a intenționat războiul contra Turciei, a primit asigurări dela Viena că România nu va interveni, — și acele asigurări au fost atât de convingătoare încât am văzut pe Bulgari mobilizându-și armata și ducând-o toată contra Turciei, fără a se sinchisi de loc de spațele armatei lor.

Când contele Berchtold și generalul de Hertzendorf au venit la București pentru a stabili modul de cooperare a armatei noastre cu aceia a monarhiei într'un eventual război contra Rusiei, aceștia au asigurat pe România că nu este nevoie să lase nici un soldat pe frontiera de sud și în Dobrogea, căci Bulgaria nu va face nici o mișcare.

Aceasta a fost înalta concepție diplomatică a Austro-Ungariei.

In ce ne privește, această politică de avantaje numai pentru Austro-Ungaria, se baza mult pe credulitatea și nepriceperea unora din oamenii noștri politici, precum și pe vechiul obicei de desinteresare a opiniei publice.

Socoteala a fost cam greșită sau mai bine zis s'a prelungit prea mult peste termenul ei de durată.

Întâmplarea făcând ca Austro-Ungaria să fie chemată a da cea dintâi probă de împlinirea obligațiilor de aliată, adică să se arate pe față cu noi și să lupte pentru cauza noastră chiar cu arma în mână, ea n'a făcut această probă ci s'a arătat așa cum era gândul ei să fie, adică aliată în aparență cu noi, căutând să scape pe tangentă, fără s'o coste nimic, fără să facă nici o jertfă pentru alianța ce avea cu noi.

Această politică de duplicitate și meschinărie, dacă a putut face monedă vre-o dată, actualmente și încă de multă vreme, de când civi-

lizația a pătruns masele națiunilor, este scoasă din circulație.

Asemenea stori diplomatice nu mai pot face cinste cabinetelor actuale și nu mai cadrează interesele politice de prevedere și de siguranță a statelor.

Opinia publică românească văzând fățărnicia și falșitatea politice în care se încrezuse, a știut la momentul critic al istoriei statului român, să smulgă masca de pe fața minciunilor și să-și croiască singură și în contra lor, drumul ce se cuvine drepturilor României în Balcani.

Așa văd Românii lucrurile și așa calculează ei situațiunea privitoare la pierderea eventuală a celor 5 corpuri de armată românești, pierdere pentru care presa austro-ungară dozește reala ei îngrijorare.

Dar consecințele pierderii alianței României pentru Austro-Ungaria fie că, în chestiunile de politică externă, vom trece de partea Rusiei, fie că vom rămâne liberi pe acțiunile noastre viitoare, nu sunt numai cele de mai sus.

Pe Austro-Ungaria ar putea-o costa odată mult mai scump decât atât, pierderea eventuală a alianței cu România și poate că ocaziunea verificării acestui adevăr să nu fie prea departe.

Ungaria în special poartă cea mai mare răspundere a politice false și greșite, față de România.

Șovinismul maghiar, speculat de o presă cămătărească și interesată a menține starea de spirit actuală, face ca oamenii ce conduc destinele Ungariei să nu-și dea seama și să nu vadă destul de limpede viitorul.

O Ungarie fără Ardeal, aliată cu România și susținută de lumea latină, va putea rămâne o putere în Europa și va putea dura totdeauna.

O Ungarie fără România, ca mâne când dualismul se va desființa prin forța împrejurărilor, va fi o națiune înghițită sau cel mult un mic stat infeudat altora.

Acei dintre vecinii noștri unguri cari poartă cu îngâmfare grija noastră, să-și socotească mal bine perspectiva lor și să ia aminte înainte de a fi prea târziu.

A. A.

Năcazurile Sasilor. Scoatem dintr'un prim-articol al ziarului „Sieb. D. Tagblatt” din Sibiu:

„In adevăr e de necrezut că în cercurile comitetului central săsesc s'a putut da pe față o lipsă de pricepere atât de enormă față de condițiunile și necesitățile de viață a poporului nostru, o desăvârșită lipsă de interes pentru esența și ținuta luptelor noastre. De pildă privitor la chestia dotațiunilor acordate de stat bisericii noastre ni s'a dat să auzim până acum numai nalvități, că poporul s'ar vinde, că aceasta dotațiune nu e un succes, fiind doar un drept al nostru și altea de felul acesta, obiecțiuni, cari isvorăsc din străduința spasmodică de a trec ușuratic peste cea mai puternică dovadă a corectității politice noastre. Acum ni s'a spus însă pur și simplu că întreagă chestia dotațiunii e o afacere particulară a câtorva preoți de pe sate, și pe noi, burghezimea dela oraș, nici decum nu ne privește. Iar privitor la străduința încoronată de succes a deputaților noștri de a reinvia pe sate societățile „fărtașilor” și „suratelor”, asigurându-li-se în caz de lipsă sprijinul puterii oficiale ni se răspunde cu acelaș gest disprețuitor: Vă gândiți la autoritatea preotului, menținută artificial.

Peste tot raportul deputaților — ne vorbește despre minimale succese naționale, iar nu despre reforma legii industriale și înlăturarea relor veterinare”...

Vicariatul Hodorogului încă nu știu unde să-l așeze compatrioții noștri. Ziarul șovinist „Ujság” îl monopolizează pentru Cluj, deși acest oraș încă nu e hodorogit; alții iarăș îl cer pentru Murăș-șorheiu, căci Săcuii de acolo — zice-se — sunt lăsați pradă valahizării!

Altcum trebușoarele episcopiei maghiarizatoare merg bine și presa maghiară nu mai vorbește de revizuire...

Din România.

O școală de fete — model. — „Liga reformelor”. — Știu împuşca și Românii.

Marti în 7 Iulie n. a. c. am asistat la examenul final al elevelor dela *institutul Oteteleşanu* din Măgurele (lângă București).

Examenul s'a ținut sub conducerea dlui *Ștefan Hepites*, președintele Academiei Române, fiind de față dl *Dr. Constantin Ionescu*, profesor la liceul Lazăr ca delegat al ministrului de culte, dl *Dr. V. Babeș*, membru al Academiei Române, dna *Hepites*, dl *V. Urseanu*, viceamiral cu doamna, și alt public ales din elita Bucureștilor.

Cursul acestei școli durează cinci ani; în acest timp pe lângă cunoștințele teoretice și practica necesară în ale menajului, grădinaritului, croitului și cusutului hainelor și a rufelor; și pe lângă noțiunile despre mijloacele de educațiune fizică, intelectuală și morală, elevele se mai prepară și pentru cariera învățătoarească.

Pe lângă cunoștințele de mai sus se dă o deosebită atenție și se depune o serioasă muncă pentru a desvolta în eleve puterea de voință și de muncă și a le trezi interesul pentru tot ce le poate fi de folos în viață.

După examenul de clasă, s'a trecut în școala de aplicație de pe lângă institut, unde elevele din anul al V-lea fac practica.

Răspunsurile clare și precise ale micilor elevi din școala populară au pus în mirare întreaga asistență.

S'a trecut apoi la școala de asil, unde o elevă a propus micuților o lecțiune de model despre „pisică” și mai multe jocuri.

De aici s'a trecut la bucătărie unde elevele au dat examen despre modul cum trebuie să se pregătească diferitele bucate.

Din întrebările și răspunsurile date am constatat că elevele învață a pregăti nu mâncări rafinate menite a excita pofta de beutură, ci mâncări hrănitore și calmante, cărora elevele le cunosc și compoziția chimică și astfel învață a le combina în mod rațional.

A făcut foarte bună impresie sfaturile dlui *Dr. V. Babeș* membru al Academiei Române care a arătat elevelor cât de mare importanță are pentru sănătatea noastră cunoașterea substanțelor alimentare, conservarea lor, asocierea lor, prepararea mâncărilor, stabilirea listei de mâncare potrivit cu anotimpul, cu starea de sănătate, felul de ocupațiune și cu etatea membrilor familiei.

Dela bucătărie întreg publicul asistent a trecut în sala festivă a institutului unde erau expuse diferitele lucruri de mână a elevelor precum țesături, broderie, croitorie și rufărie. A plăcut mult lucrurile de broderie națională. S'a lucrat mult în anul școlar trecut la pregătirea rufăriei pentru elevele internatului sub conducerea d-șoarei *E. Trifan*.

După ameazi corul elevelor sub conducerea harnicului învățător *Rădulescu* a aranjat o producțiune festivă cu cântări, declamațiuni și joc. Toate punctele de cor au fost executate cu o deosebită precisiune, special a plăcut Hora „Doina” cu solo cântat de eleva *Lucreția Ghervescu* cu acompaniamentul corului. De încheiere s'a jucat „Tărășelul” joc național.

După finirea programei dl *Șt. Hepites* adânc impresionat de progresul observat la institut, parentând în cuvinte alese memoria fondatorului *I. Kalinderu* și mulțămind Doamnei directoare *Staegiu* precum și d-șoarelor profesoare pentru zelul și munca depusă pentru instrucțiunea și creșterea elevelor, cari conform dorinței testatorului *I. Oteteleşanu* trebuie să de-

vină nu numai „*bune gospodine fără pretenții de lux*” ci și „*bune mame române*”, declară anul școlar 1913/14 de încheiat.

În urmă dl comisar ministerial *Dr. C. Ionescu* arătând în câteva cuvinte rolul femeii române în familie și societate, împarte diplomele de învățătoare absolventelor iar dna directoare *Staegiu*, elevelor, cari în cursul anului s'au distins fie prin purtare, fie prin silință la studiu ori gospodărie, le împarte medalia „*Meritul muncii*”.

După cele văzute și auzite cu acest prilej nu puteam să rămân, decât cu convingerea, că la Măgurele avem un așezământ pentru educația fetelor, care corespunde pe deplin tuturor exigențelor raționale, pedagogice, sociale și naționale.

Și-am rămas cu impresia, că acest institut, sub înțeleapta cărmuire a dnei directoare *Staegiu*, va fi totdeauna la nivelul cuvenit și va progresa în măsura cerută de rostul și idealul, pentru care s'a înfăptuit.

Oradea-mare, Iulie 1914.

Nicolae Firu, învățător.

Sâmbătă a avut loc, la Iași adunarea de constituire a „*Ligei reformelor*”.

D. C. Stere, inițiatorul ligei, a spus în discursul de deschidere:

„...De mult idealul partidului liberal a fost votul universal. Este, dar, drept, ca azi, cel puțin să ne tot apropiem de acest ideal prin acordarea colegiului unic la toți știutorii de carte. Liga reformelor nu este o organizație revoluționară, dar, acei cari spun că poporul nostru nu este copt încă, ne impun datoria ca să dovedim contrariul și să luminăm acele masse, pentru ca ele să se afirme și să ia parte activă la mișcarea de realizare a reformelor, așa cum au fost anunțate de șeful partidului liberal.”

D. Stere dă cetire apoi proiectului de statut pentru întemeierea „*Ligei*” al cărei centru va fi la Iași, având și câte un delegat din alte județe.

Art. 1. — Liga reformelor este o asociație politică în scop de propagandă pentru realizarea reformelor.

Art. 2. — Mijloacele de luptă sunt: întruniri publice la orașe și la sate; cursuri și conferințe precum și organizarea altor manifestațiuni permise de lege și de constituție.

Art. 3. — Se va întemeia un ziar de propagandă intitulat „*Colegiul unic*.”

Art. 4. — Comitetul central se va compune din 15 delegați; comitetul acesta va avea 1 președinte; 4 vicepreședinți; 1 secretar și 1 casier.

Douăzeci de aderenți într'un oraș vor putea înființa un comitet special: zece aderenți la sate vor putea înființa o secție.

Fondul *Ligei* se va compune din donațiuni benevole.

Prefectul județului (Silistra) *d. I. Cămărășescu* a trimis următoarea telegramă guvernului cu privire la noul incident dela granița româno-bulgară:

„Am onoare a vă aduce la cunoștință faptele următoare: Astănoapte la orele 2, la pichetul Nr. 50 grănicerii bulgari s'au luat la ceartă cu grănicerii români din cauza unui câine, ce aparținea acestor din urmă și care fusese ucis de Bulgari. — Grănicerii bulgari au ripostat soldaților noștri cu un foc de armă, care a stricat geamul pichetului român, fără a atinge, din fericire, pe nimeni. Grănicerii noștri au ripostat atunci și au ucis pe cei cinci grăniceri bulgari. — Alte amănunte lipsesc. Vău la fața locului. Prefect *I. Cămărășescu*.”

Cetim în „*Seara*”:

„Correspondentul nostru ne arată că pe un banc de nisip de pe Dunăre, în apropiere de Calafat o șalupă românească, ce patrula sub comanda unui locotenent, s'a înmoliat și a chemat ajutor.

Trupele de graniță bulgare, prinzând de veste se transportă pe un vas în apropiere de șalupă, o despotmolesc și cu tot echipajul ei o capturează.

Șalupa e dusă la punctul de graniță bulgar, iar locotenentul român cu oamenii lui sunt arestați ca spioni! A trebuit să intervină d. comandor *Bălescu*, pentru a lămuri pe încăpăținații noștri vecini să libereze șalupa și echipajul ei.

Iată faptele. În fața lor trebuie negreșit să ne întrebăm, dacă starea de spirit a Bulgarilor nu are nevoie de un puternic duș, care s'ar putea să fie sângeros. Nu știm ce s'ar zice atunci. Nu știm ce s'ar putea zice în ziua când din pricina acestor provocări sistematice ale inconștienților noștri vecini, am fi siliți să rectificăm mai serios granița noastră sudică.

Și de sigur faptul se va întâmpla, fiindcă sălbătăcia mongolică nu e dispusă să se calmeze altfel.

De altfel nici drumul spre Sofia nu ni-i necunoscut.”

Din durerile noastre.

Primum următoarea știre de necrezut:

Onorată Redacțiune,

Cu ocaziunea adunării populare din *Albă-Lulia* preoțimea din jurul *Ighiuului* și de pe valea *Ampoiului* a venit fiecare la adunare, în fruntea credincioșilor, conducându-i în cea mai frumoasă ordine, în grupuri.

Adunarea a fost doar permisă din partea forurilor competente și la adunări publice are dreptul să ia parte ori care cetățean. Că nu e permis a veni în cete, nu s'a spus nimănui, din partea forurilor administrative.

Cu toate acestea, pretorele din *Ighiu*, a citat pe toți preoții aparținători cercului său pretorial, cari au luat parte la adunare.

Ieri în 17 Iulie n. 1914 a fost de față înaintea pretorelui, în urma citării, preoții *Vasilie Cerghizan* și *Nicolae Muntean*, din *Cricău* și *Ioan Ganea*, din *Telna*. — Au fost pedepsiți toți trei cu câte 6 zile închisoare și 50 cor. amendă în bani.

Când au ieșit preoții din sala de pertractare, pretorele s'a luat după ei, și către o mulțime de oameni, cari erau citați pentru diferite delictes și așteptau să le vină rândul, li s'a adresat cu următoarele cuvinte: „Așa măi, dacă nu vă învață popii voștri, am să vă învăț eu”.

Pretorele din loc, fiindu-i nu știu cum să pedepsească pe amintii preoți, cunoscându-i pe toți, nu a ținut dânsul pertractarea, ci a chemat pe un alt pretore, străin, de i-a judecat.

Cine a fost pretorele acesta, nu știu.

Cu deosebită simț:

Ioanichie Mărgineanu.

Ne ținem de hotărârea, amintită în legătură cu cazul dela *Deva*, de-a nu mai atâta spiritele destul de îndârjite, și nu comentăm faptul, după cum s'ar cuveni. Zadarnică ar fi și interpelația în cameră, pentru violarea dreptului de întrunire. Am da numai prilej ministrului de interne, să mai răspundă odată, cum răspunsese dlui *Dr. Ștefan Pop*, că felul de executare al decretului cu privire la întruniri, este o chestie intimă a sa, și a slujbașilor săi... Brutalizarea alegătorilor români și mai ales a neînfricaților conducători firești, — brutalizarea preoților noștri — tradează disperarea *Maghiarilor* și a oficialității din cercul electoral al *Ighiuului*. Mai tradează apoi intenția secretă a guvernului *Tisza*, de a „izola” elementele „ultraiste” din comitetul național, va să zică trântirea cu ori ce preț la alegeri, a dlui *Dr. Alexandru Vaida*, vechea simpatie a cercului *Ighiu*. Va reuși *Tisza*, cu plă-

nul lui de „izolare”, urmărit sistematic, după cum am arătat în diferite ocazii?

Incă nu a bătut oare ceasul, când fiul „zdrobitorului naționalităților”, să treacă în istorie ca „zdrobitul naționalităților”?!

Un act oficial.

Tisza complice cu Princip. — Actul de acuză în contra atentatorilor la viața banului.

Arad, 20 Iulie.

„Monitorul Oficial” croat în numărul său de alături publică hotărârea tribunalului din Zagreb în chestia tinerii procesului intentat studenților Iacob Schaeffer și Rudolf Hertegonja, cari au atentat mai în urmă la viața banului Skerlec al Croației.

Desbaterea procesului va începe în 27 n. l. c. în *ședințe secrete* — aceasta pentru că se vor da la iveală lucruri foarte delicate și compromițătoare pentru guvernul maghiar, de aceea trebuie mușamalizate.

Cu toate acestea *actul oficial de acuză* al procurorului, care cuprinde esența procesului, printr-o indiscreție înaltă a transpirat în public, producând ieri senzație în cercurile politice.

Iată textul autentic, în rezumat larg, al actului de acuză:

1. În contra lui *Iacob Schaeffer*, de 19 ani, student an. III-lea al academiei comerciale — pentru că în 20 Maiu a. c. când banul Skerlec a ieșit dela reprezentatie din teatru, dânsul a încercat să-l împuște, ceea ce nu i-a reușit, fiind prins de poliție.

2. În contra lui *Rudolf Hertegonja*, de 18 ani, student an. II-lea la academia comercială din Zagreb — pentru că l'a îndemnat pe Schaeffer să-l ucidă pe banul Skerlec, ca pe un exponent al contelui Tisza: argumentându-i că astfel va provoca terorism și anarhie, de care va profita Serbia și va veni să-i elibereze pe conaționalii ei de sub stăpânire maghiară. Afară de aceasta în primăvara anului curent a lansat ideea că Croația și Slavonia trebuie unite cu Serbia prin războiu, pentru aceasta *trebuie ucisă mai întâi funcționarii înalți, anume: moștenitorul de tron Francisc Ferdinand*, apoi primul ministru maghiar, ori care ar fi el, pentru că un schimbarea cabinetului, va cădea și banul. A mai spus că *Francisc Ferdinand e dușmanul Croațiilor, ceea ce ajunge pentru că să fie ucis*, căci de va ajunge pe tron, va domni într'un mod absolutistic; mai departe că atentatele pentru moment pot să nu reușească, totuși *au un rol educator*, într'un cânt poporul va fi ținut mereu treaz pentru zile mari, când armata sârbească va intra eliberatoare în Croația să se producă revoluție generală; că ar trebui înființată o organizație cu caracter literar, dar cu tendințe secrete *revoluționare*. A mai făcut propagandă pentru unirea sârbo-croată, care ar avea de scop crearea unui mare stat național sârbesc; spunea că principele moștenitor Alexandru e foarte liberal, încât în cazul realizării Serbiei-mari ar fi dispus să renunțe la tron, dacă Sârbii vor cere republică; afirma că această idee se va putea realiza numai prin *atentate cu bomba, revolverul și pumnalul*, ucidând pe toți cari ar sta împotriva ei, producând anarhie și pregătind terenul pentru zilele mari, când prin războiu se va uni toată suflarea sârbească într'un singur stat.

Așa glăsuiește actul oficial de acuză. Rezultă că guvernul maghiar (mai ales contele Tisza, care era amenințat direct) încă din luna Maiu avea cunoștință de atentatele ce se pregătesc în Croația și Bosnia, în *nrîmul rând împotriva moștenitorului de tron*.

Că nu s'au luat măsuri pentru stăpînire conspirațiilor încă în germene — aceasta a adevărit-o atentatul dela Sarajevo, care a fost comis între împrejurările expuse clar de instigatorul Hertegonja: cu aceleași mijloace și același scop.

Prin urmare guvernul maghiar e răspunzător pentru asasinarea perechei moștenitoare și Tisza prea se apropie de aceia pe cari i-a lăsat să-și execute în dragă voie planul infernal.

Ori mai stă cineva la îndoială că nu-i așa? — după ce un act oficial îl arată pe față!...

INFORMAȚIUNI.

Romanul unui Doctor.

Dacă ți-ai terminat studiile și ești bărbat de însurat, atunci recipe feminam unam și zestre, quantum satis.

Așa am și făcut; am luat feminam unam (două nu se poate) și zestre nu chiar quantum satis. Până și cel vechi, bătrânii, dojeneau pe cei ce se însurau fără zestre (Ihtiozar XII. 3).

Mi-am cumpărat cal, trăsură, abonat loje la teatru, am început să beau vin la masă, vinum gallicum rubrum, și mi-am cumpărat blană de 700 de ruble. Într'un cuvânt, m'am pus pe trai... lege artis.

Habitus al Ei e mulțumitor. Statură mijlocie, culoarea pielii și mucoasa membranei normale, țesutul celular destul de dezvoltat. Pieptul bun, nu tușește, respirația regulată. Bătăile inimii de asemenea.

În sfera aparițiilor psihice se observă o predispoziție cicălitoare și arțăgoasă. Mulțumită fleacurilor ce îmi toca toată ziua, am început să sufer de hiperestezia nervului urechei drepte. Când examinez limba vr'unui pacient, îndată mi-aduc aminte de limba nevastei și atunci mă apucă bătaia de inimă.

Cuminte și drept a spus filosoful acela că „lingua est hostis hominum amicusque diaboli et feminarum”. De aceleași neajunsuri suferă și soacra mea — mater feminae (din clasa mammalia).

Și când tipă ele amândouă câte 23 de ore, din 24, eu sufăr, sufăr grozav și ceva mă predispune spre nebunie și sinucidere. După părerea a nouă — din zece — a prietenilor mei, nouăzeci și nouă la sută din femei sufăr de boala — pe care Sarco o numește atrofierea centrului care stăpânește și dirigează limba. Ilustrul Sarco propune ca remediu amputarea limbii.

Prin operația aceasta, el promise, să scape omenirea de una din cele mai teribile flagele... dar vai! Un alt savant, Billort, care a practicat operația aceasta unor prea limbute damicele — povestește în clasicele sale memorii, că după operație, femeile au început a vorbi cu degetele, așa că acest nou mod de a vorbi al femeilor avea un efect și mai dezastruos asupra bărbaților. Eu propun alt remediu: amputarea limbii și purtarea mănușilor cu un singur deget...

Anton Cehov.

Arad, 20 Iulie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: călduri mari, în unele locuri ploi cu furtuni.

Prognostic telegrafic: călduri mari.

Temperatura la amiazi a fost 25.6 C.

Sașii amețiti. Deputatul Neugeboren, cel care din tufă ni-a aruncat nouă Românilor o mișească acuză pentru bomba dela Dobrițin, iar să lăfaie cu un articol în Tageblatt, în care se laudă că știe din informații particulare că se va face un demers energic din partea monarhiei împotriva Sârbiei și dacă acest demers nu va fi respectat, vor decide — armele la granițele sudice și sud-ostice ale monarhiei. Că granița sudică e cea sârbească să știe, cum să știe că și cea sudostică este mărginașă cu România. Atunci de ce d. Neugeboren le pune la olaltă. Ori crede d. Neugeboren, că oamenii de stat ai României, știu mai puțin de ce se va petrece în Europa, ca d. Neugeboren care nu se mișcă din Budapesta? Bange machen gilt nicht.

Pentru liceul din Brad. Banca „Ardeleana” a donat gimnaziului român din Brad suma de 100 cor., în loc de cunună eternă pe sicriul vicepresidentului băncii „Ardeleana”, Nicolae Vlad, farmacist, care a murit azi dimineața în Orăștie.

Cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte s'au deschis Martii dimineața la 11 ore, în prezența dlui N. Iorga, a profesorilor conferențieri și a ascultătorilor, cari sosiseră încă de cu seară ori atunci dimineața. În un splendid discurs de deschidere d. profesor N. Iorga a precizat rostul înalt al acestor cursuri: „.....A cultiva sufletul nostru național potrivit cu necesitățile morale superioare cari îndreptătesc și consfințesc viața este azi mai mult decât ori când o datorie... O operă ca a noastră nu ține seamă de hotare, cu tragerea și prefacerea cărora au de lucru alții: ostașii și diplomații. Ea urmă-

rește rasa până la capăt și împarte aceeași cultură tuturor, cu aceleași idei conducătoare sigure, cari reiese din dezvoltarea ei. Nu știu dacă aceasta poate să strice cuiva: cred că ori ce stat folosește din aceea că oamenii cari îl alcătuiesc sunt oameni în adevăr, sinceri în faptă ca și în suflet, și această sinceritate față de sine însuși și de alții o dăruiește numai cultura, și numai cultura proprie a neamului din care face parte. Firește că sunt și alte puncte de vedere: ele dau însă o priveliște strâmtă și rătăcitoare”.

După cuvântare, d. N. Iorga a trimis următoarea telegramă Altetelor Lor Regale principelui Carol la Postdam în Germania și principesei Elisabeta la Sinaia:

„Aducându-și aminte de frumoasa zi de 1 Iulie 1912, ascultătorii cursurilor de vară dela Văleni trimit Altetei Voastre încredințarea devotamentului și iubirii lor!”

După amiazi la 5 și-a început d. profesor *Moisil* cursul despre monedele antice.

Săptămâna viitoare va începe seria de conferințe ce va face colaboratorul nostru, d. profesor C. *Nedelcu* despre „Arhiducele Francisc Ferdinand și cursul cel nou în viața monarhiei austro-ungare”.

În vederea cursurilor de vară s'a deschis în școala primară de fete frumoasa expoziție a țesătoriei Drajna. Tot ceea ce obișnuiește să producă femeia română dela țară se află în acest bazar, țesături la războiu, cusături de mână, broderii și alte obiecte de artă casnică.

Timpu e foarte frumos la Văleni și pe Valea Teleajenului, ademenind la excursiuni fermecătoare între regiunile pitorești ale țării.

Un oraș igienic foarte dubios pare a fi Sibiu, căci iată ce cetim în „Sieb. D. Tageblatt”: Vanzători de zarzavaturi la noi sunt Bulgarii, Aceste zarzavaturi înainte de ce le aduc pe piață, ei le spală într'un mic râuleț, ce se află la vre-o sută de pași mai în jos de locul unde stau Țiganii corturari. E deci de sine înțeles, că apa cu care Bulgarii spală zarzavaturile, cuprinde murdăria de tot felul. Afară de asta Bulgarii aruncă gunoaiile de vițe și altele puțini pași de locul unde spală verdețurile. Și aceste verdețuri vin apoi, ca zarzavat „curățit” în comerț și se cumpără, deoarece nu arată semne vizibile de murdărie, și poate că mulți nici nu-l mai curăță încă odată ci-l mănâncă crud. Câți vibrioni periculoși sănătății (disenterie, tifos etc.) nu se pot răspândi însă pe calea aceasta! În timpul din urmă s'au și ivit mai multe cazuri de febră tifoidă. Este la tot cazul o chestiune care trebuie rezolvată cât mai repede în interesul salubrității publice a orașului nostru”...

Cursurile de vară la Câmpulung. Anul acesta, cursurilor de activitate manuală dela Câmpulung, li se vor asocia și o serie de conferințe, cari să promoveze cultura învățătorilor, cari să lumineze una câte una problemele vieții sociale ale vremii de acum și cari să însenineze și să înalte viața celor ce-și pun inima lor pentru strălucirea zilei de mâine. — Pentru aceasta administrația Cassei a invitat să țină conferințe anul acesta pe cei mai de seamă profesori și scriitori ai noștri, dnii A. Vlahuță, Coșbuc, Sadoveanu, Gh. Adamescu, Dr. Istrate, N. Iorga, S. Mehedinți, Arhiepiscopul Evghenie-Piteșteanul, V. Pârvan, I. Simionescu, Dr. Proca, Spiridon Popescu, C. Ionescu ș. a.

D. Ion Săn-Giorgiu ne scrie: „Mult stimat domnule director! — Într'unul din ultimele numere ale ziarului „Românul” d. Ion Al. George declară printr'o scrisoare, că dsa este cu totul altcineva decât acela care iscălește în literatură *Ion Săn-Giorgiu*.”

Cu privire la notița critică apărută mai demult în „Românul” am scris dlui Tăslăuanu o scrisoare, rugându-l s'o publice în „Luceafărul”. Tot atunci am rugat pe d. Tăslăuanu să publice și o însemnare, prin care să arate că d. *Ion Al. George* și *Ion Săn-Giorgiu* nu sunt una și aceeași persoană. D. Ion Al. George nu a avut răbdare, și în scrisoarea despre care e vorba mai sus, îmi discută numele și origina mea. D. Ion Al. George insinuiază oareși cum, că numele de care mă servesc în literatură este un pseudonim. Eu n'am făcut alta decât, după statul dlui N. Iorga, am refăcut din Saint-Georges-ul părintesc, numele vechiu românesc, Săn-Giorgiu, folosindu-mă pentru aceasta de actele vechi de familie. —

Rugându-vă să dați publicității aceste rânduri vă rog etc. — *Ion Sân-Giorgiu* (Ion Saint-Georges), student în germanistică și filosofie, Leipzig.

Spioni la garnizoana din Arad. În orașul nostru se discută foarte viu faptul că în noaptea de Vineri spre Sâmbătă trei necunoscuți au încercat să arunce în aer magazinul cu iarbă de pușcă din cetate. Deși la comandament se ține în secret, atât a putut străbate în public că după miezul nopții, pe timp de furtună, trei necunoscuți s'au apropiat de post (era de strajă un Român din împrejurim), care i-a observat și -ia somat să stea. Răspunzând aceștia cu focuri de revolver, soldatul le-a ripostat. O patrulă din apropiere a alergat imediat la fața locului, luându-i în urmărie pe atentatori, cari în întunec au izbutit să se facă nevăzuți. A fost alarmată întreaga garnizoana, dar nu li s'a mai putut da de urmă.

După unele versiuni unul dintre spioni ar fi fost rănit și prins. Alții spus că atentatorii ar fi îmbrăcați în haine femeiești și că de mai multă vreme s'au văzut umblând prin șanturi.

De două zile posturile au fost întărite, iar civililor nu mai le este permis să intre în cetate după ora 9 seara.

Din România. M. S. Regele a acordat Răsp. plata Muncii cl. I-a pentru biserică d. E. Ecaterina M. Corbescu și dlui M. Corbescu, proprietar în jud. Dâmbovița, pentru că au contribuit cu suma de 25.000 lei la pictatul bisericii din comuna Moțăeni.

— Societatea Scriitorilor Români a întreprins o muncă de adunare a cărților pentru a spori cu ele Bibliotecile populare ori a întemeia Biblioteci noi, acolo unde se simte lipsă de aceasta.

— De către Academia agronomică din Cluj se ține anul acesta un curs de vară în grădina botanică a orașului pentru strângerea și păstrarea plantelor medicale. Această muncă frumoasă, utilă și productivă ar trebui să intre în domeniul de viață al școlii sătești. E probabil că administrația Cassei Școlilor va trimite unul sau doi învățători la aceste cursuri.

— Tabloul de învățători cari vor face excursii în țară, pe timpul vacanței, s'a întocmit. Cei ce călătoresc sunt invitați să observe felul de trai al locuitorilor, ocupația, gospodăria și viața lor sufletească, precum și școala rurală cu tot ce o înconjoară. — Insemnările cele mai isbutite se vor publica de acum înainte în volume anume.

— După ultima situație a tezaurului, în România mobilizarea din vara anului trecut, a costat pe statul român 27.000.000 lei. Tot din acea situație se vede că statul a mai cheltuit 32.000.000 lei pentru flota fluvială.

Concentrarea de trupe în Italia. Ziarele oficiale desmint zvonurile răspândite că scopul concentrării rezerviștilor din Italia ar fi o expediție în Albania. Trupele au fost concentrate pentru exercițiile obișnuite, dar, dacă eventual situația din Albania ar lua o întorsătură așa ca să necesite o intervenție militară Italia o va face fără șovăire în scop de a menține echilibrul european.

Epiroții. Se telegrafiază din Valona că epiroții primind ajutoare dela trupele regulate grecești și patru tunuri, forțează pasul Logars. Maiorul albanez Huns și-a asumat comanda pieței orașului Valona în locul lui Schleuss.

Carbajul noul președinte al Statului Mexic, ar fi comunicat guvernului din Washington că el este gata să-și dea demisia în favoarea lui Carranza.

Izolarea Serbiei. Se telegrafiază din Viena ziarului „Messaggero” că diplomația austro-ungară își dă toate silințele pentru a încerca să izoleze Serbia. În acest sens ar fi făcut demersuri la Sofia spre a afla dacă guvernul bulgar ar fi eventual dispus să ia poziții împotriva Serbiei. Rusia ar sprijini pe Serbia în cazul când demersul ce guvernul austro-ungar îl va face la Belgrad pe la sfârșitul acestei săptămâni, ar jigni suveranitatea Serbiei. În acest caz și Anglia s'ar refuza să sprijine demersul Austriei, socotindu-l primejdios pentru cauza păcii.

Serbia speriază. „Corriere d'Italia” află din Belgrad că discursul rostit de contele Tisza în parlamentul unguresc a produs în cercurile politice guvernamentale din Belgrad cea mai bună impresie: de acea oamenii politici din Serbia au început să nădăjduiască că orice cauză de neînțelegere între Austria și Serbia se va putea înlătura în chip satisfăcător, și aceasta cu atât mai mult cu cât la Belgrad se crede că atitudinea conciliantă a contelui Tisza se datorește dorinței de pace a împăratului Francisc Iosif.

Procesul dnei Caillaux. Presa franceză se ocupă pe coloane întregi cu procesul dnei Caillaux. Ziarul „Figaro” în general nu este mulțumit cu actul de acuzare, — constată însă cu satisfacție că dna Caillaux este acuzată de asasinat cu premeditare. Din actul de acuzare lipsesc unele amănunte din care ar rezulta mai clar premeditarea. Cei 12 jurați se află în funcțiune de 2 zile. Astăzi se va începe dezbaterile procesului. Președintele tribunalului a luat măsuri extraordinare. Toate coridoarele ce duc spre sala, unde se va debate procesul, sunt închise. Măsurile luate sunt mai severe ca acelea de pe timpul procesului dnei Steinheil. În vederea acestui proces au sosit la Paris o mulțime de ziariști străini, dintre cari numai 172 au primit bilete de intrare. Din public vor avea intrare în sală foarte puțini. Dna Caillaux va fi adusă mâine dela închisoarea St. Lazare, în arestul tribunalului. Va ocupa celula unde a stat Tereza Humbert. Apărarea are 54 martori, acuzarea 15 martori între care și scriitorul Bernstein. — Verdictul juraților depinde în mare parte dela depunerea medicilor experți. — Apărarea spune, că Calmette ar fi fost salvat, dacă printr'o operație urgentă s'ar fi oprit emoragia. Prin aceasta, apărarea, voiește să dovedească faptul că dna Caillaux n'a comis crima cu premeditare; dânsa poate fi acuzată numai că a comis leziuni grave lui Calmette, — iar moartea a provenit din cauza neglijenței medicilor.

Necrolog. Direcțiunea institutului de credit și economii „Ardeleana” soc. pe acții în Orăștie, Vă aduce cu regret la cunoștință trecerea din viață a vicepreședintelui său *Nicolau Vlad*, farmacist, în etate de 68 de ani, la Orăștie.

— *Susana Deac n. Ciacoș Pop*, preoteasă gr. cat. în Bontă a răposat în vârstă de 64 ani. Odihnească în pace!

Aviz pentru medici. Cu 15 August n. devine un post de medic secundar vacant în spitalul din Fiume. — Postul se poate ocupa și din partea acelor cari își fac practica obligatorie de un an. Informațiuni mai detaiate dă Dr. Cosma medic în Fiume.

Rugare. George Hurubeanu Halmágyi, fost cantor și învățător, trecând de trei ori prin operații grele, a devenit cu totul neputincios de a munci și fiind lipsit de mijloace, roagă sprijinul oamenilor de bine. Ajutoarele eventuale să se trimită, numitului la M. M.-Vásárhely Str. Ápros Nr. 3.

Pentru vieri. Subscrisul comitet, dorind să pregătească un tânăr în toate îndeleptirile din viierit, și care să stea la dispoziția vieriilor noștri, a hotărât să plă-

tească din mijloacele Reuniunii române agricole sibilice taxa anuală, ce se cere pentru cercetarea școlii vieriilor din Alud (Nagyenyed), care ține 3 ani.

Condițiunile de primire la această școală, care se cepe la 1 Octombrie n. c., sunt următoarele:

1. Tinerii, cari doresc să participe la această școală să dovedească cu carte de botez, că au împlinit vârsta de 16 ani; să dovedească cu testimoniu școlar, că au absolvat cu succes cel puțin școala populară; cu atest. medical (dela doctor), că sunt sănătoși și viguroși; cu atestatul primăriei comunei, în care s'au născut, că sunt morali, iar cu adeverință dela părinți sau dela tutore, că sunt înscăliți în fața a 2 matori și provăzută cu timbru de cor., că aceștia nu-l împlinesc dela absolvirea școlii.

Aceste dovezi, alăturate la o rugare de primire, scrise în limba maghiară și adresate înaltului minister de agricultură, este a. se trimite cel mai târziu până la 1 August n. c. la direcțiunea școlii de viierit din Alud (M. kir. vinczélér iskola tekintetes igazgatószálgána Nagyenyed).

2. Subscrisul comitet mai cere, ca tânărul, care vrea să cerceteze școala, să fie fecior de proprietar de viie din regiunea viticolă a comitatului Sibiu (din păștile în cari se lucră viia).

3. Să dea o declarațiune scrisă și subscrisă de beneficiarul tânăr și de părinții săi, prin care se îndatărează a sta (a lucra) după absolvire cel puțin 5 ani în comitatul Sibiu; iar la din contră părinții să se obligă că vor înapoia ajutorul primit dela Reuniune.

Să dovedească cu o adeverință de primire a direcțiunii școlii, că sunt primiți la școală.

Preoții, învățătorii și ceilalți cărturari ai noștri să facă băgători de seamă pe cei în drept la această publică repetiție a noastră.

Sibiu, 13 Iulie n. 1914.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucuța,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Erata. Suntem rugați să rectificăm următoarele greșeli de tipar: Pe pag. 2 a „Românului” din 9 Iulie n. foileton coloana 3 alineatul 2, în loc de *biserico-meditativ*, *lirico-meditativ*. Pag. 3, alineatul 2, coloana 1 în loc de *rime urite*, *rime uzate*; în aceeaș coloană și alineatul mai jos, în loc de *prorodice*, *prozodice*; pag. 4 coloana 2, alineat 3 în loc de *Numa, Prima*; pag. 5, coloana 1, alineatul 2 în loc de *se dau, ne dau*; aceeaș coloană, alineatul 4 în loc de *clădi-va, se clădi-va*, iar în alineatul ultim în loc de *remarc abilul*, *remarcabilul*.

x Haltenberg Béla, Kassa, fond. în 1810. Cel mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și spălătorie cu aburi în Ungaria. Lucrează frumos, curat și elegant. În cazuri de doliu vopsește haine imediat. Zilnic spală și curățește câte 20 mii de gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze direct la firma: **Haltenberg Béla**, prăvălie principala, Kassa (Cășovia). (Ha 1622)

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leu de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.** (Mi 1621)

CEL MAI BUN LOC DE RECREARE ÎN ARAD sunt scâlzile dela Murăș „Neptun”.

Buffet. — Scâlzi calde de aer și soare. (Ne 2255.)

x Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuța (afiliat în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morbuuri mai grele și complicate ca: boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copii etc. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienți decl foarte acomodat pentru publicul din provincie. Pa-

MARFA NOASTRĂ ÎNTRECE RENUMELE NOSTRU!

Moda de zi:
Crepp, Cotelé, Whipcord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. mușterii numai cele mai bune calități de stoffe p. halne, costume și bluse în cele mai noi culori și țesături pentru prețuri soli le. — Avem în depozit: Stoffe de haine, decorații, mătăsuri, dantele, schivite, paraplee, albitori, clorapi. (A 1957)

Magazinul de modă ANDREE și WACHNER, Sibiu, strada Cisnădiei, (Heltauergasse).

tru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului. Ko 2149.

Cronica socială.

Desp. Becicherecul-mare al „Astrei” își va ține adunarea generală anuală în 20 Iulie st. v. (St. Ilie) a. c. în școala gr.-or. rom. din Sârca-română, la care sunt invitați toți membrii Asociațiunii și binevoitorii poporului nostru, cu următorul program: 1. Deschiderea adunării la 2 ore p. m. 2. Alegerea alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal. 3. Raportul comitetului cercual despre activitatea sa. 4. Exmiterea comisiilor pentru cenzurarea raportului, pentru înscrierea de membri și incasarea taxelor. 5. Conferințe ținute de Dr. A. Iancu, „Sfaturi medicale”, și de conferențiarul „Asociațiunii” A. Cosciuc din domeniul agronomiei, eventual și alți conferențieri cari se vor insinua. 6. Raportul comisiunilor exmise p. 4. 7. Alegerea alor 2 membri-delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii”. 8. Eventuale propuneri. 9. Închiderea adunării. — Toracul-mic, la 4/17 Iulie 1914. V. Petroviciu, președinte-dir. Eugeniu Munteanu, secretar.

NB. De despărțământul „Becicherecul-mare” se țin comunele Toracul-mare, Toracul-mic, Becicherecul-mare, Ecica-veche, Clec, Iancu-hid, Sârca-română, Checica-română, Foen, Toader și Modos.

Despărțământul „Jiu” al „Astrei” invită la adunarea sa generală în Petroseni, restaurantul Keckel, în 26 Iulie st. n. 1914 la orele 5 d. a. În legătură Matineu Eminescu și petrecere populară.

Inteligența română din Selca-mare și jur invită la producțiunea (?) teatrală-declamatricea urmată de dans, în 26 Iulie st. n.

Se va juca „Geloșii” comedie într’un act, după germană, de Moșul. și „Sticla din urmă” comedie localizată de Iuliu Putici.

Tinerimea română din Avrig invită la producțiunea (?) teatrală împreună cu dans, Duminecă, în 26 Iulie n.

Sa va juca „Un accident curios” comedie în 3 acte de C. Goldoni. „Norocul lui Petruț”, comedie într’un act de Nicolae Hamzea. „Tiganul la vânat”, comedie în 2 acte de Em. Suci.

Reuniunea de cetire și cântări a economilor și meseriașilor din Alba-Iulia dă o petrecere de vară împreună cu reprezentatie teatrală, Duminecă în 2 August n. 1914 în sala hotelului „Europa”.

Se va juca „Pribegii” comedie din viața meseriașilor, în 2 acte, localizată de Dr. Sebastian Stanca.

CRONICA SPORTIVA

Matchul de box din București. Alaltăieri seara, în grădina Cișmigiu din București, la serbările date de societatea scriitorilor români, a avut loc mult așteptatul match de box între O’Mara șampionul Canadei și Marthuin, șampionul Franței. O lume numeroasă a ținut să asiste la acest interesant eveniment sportiv. Pentru prima oară se dădea în România un match de box serios, cu combatanți de mână întâia, și pentru un défi de 4500

lei. Matchul a avut loc pe terenul rezervat skatinajului. Se construise un ring special. Înainte de începerea combaterii între O’Mara și Marthuin, s’a dat o luptă între dnii Satmary, cunoscutul pictor și sportsman, și atletul român X. După patru reprize, arbitrul, d. Niculescu Ianca a declarat lupta nedecisă. La sfârșitul luptei, d. Stere, alt luptător român a adresat un défi dlui Satmary care l’a acceptat la toamnă, având nevoie încă de puțin antrenament. După lupta aceasta, a urmat matchul propriu zis, în următoarele condițiuni: 8 reprize, de câte 3 minute fiecare, cu câte un interval de 1 minut pauză. Spectatorii admiră linia fină și nervoasă a trupului lui O’Mara și frumusețea voinică a mușchilor lui Marthuin — și lupta începe. Dela întâia repriză se vede că amândoi combatanții au șanse egale de câștigare a luptei. Marthuin e mai solid, mai pornit în luptă. O’Mara e mai nervos, mai abil. Câteva lovituri mai brutale ale lui Marthuin, au pus de vre-o câteva ori jos pe O’Mara, și câteva lovituri mai abile ale acestuia păreau că vor scoate în curând din luptă pe Marthuin. D. Niculescu Ianca, arbitrul luptei, a condus cu o deosebită pricepere toate reprizele.

La sfârșit, amândoi combatanții, cu toată seriozitatea luptei, care a fost urmărită cu un deosebit interes de public, au fost declarați cu puncte egale, și lupta nedecisă. D. Costamagnia, șampionul român, aruncase la începutul luptei un défi învingătorului. Cum lupta a rămas nedecisă, nu s’a acceptat défi-ul dlui. Probabil că vor mai urma lupte, și dintre cele mai interesante.

„Cercetașii României”. Într’o broșură de mare folos pentru toți cei cari o citesc, apărută în România, al cărei autor se ascunde sub inițialele G. G., se dau amănunte deosebit de interesante asupra unui nou sistem de educațiune a tineretului, întrebunțat mai cu deosebire în Anglia. Inițiatorul acestui sistem este generalul nglez Baden-Powel, care în timpul războiului cu Burli a putut aprecia câte avantajii de ordin fizic și militar dă viețuirea în mijlocul naturii, care îți oțelește energia și-ți inobilează spiritul. Reintors în Anglia generalul Baden-Powel înființă societăți de băieți în vârstă de 11—18 ani, numite „The Boy Scotus”, care luară foarte curând o extraordinară dezvoltare, ajungând azi să aibă un număr de 500.000 de membri. Programul societăților „The Boy Scotus” e acesta: Noua educațiune va adopta exerciții, că vor da iluziune, dar până la un punct și experiența, pe care a câștigat-o pionerii pustiuilor ca cow-boys etc.: ea va desăvârși educațiunea fizică printr’o educațiune eminentamente morală. Pentru ca organizația să-și păstreze caracterul original, s’a hotărât băeților ca costum o îmbrăcăminte de cowboy american, iar ca nume li s’a dat acel de boy-scouts, adică băieți exploratori, cunoscători ai naturii, încercați și gata a descoperi ori când cel mai mic semn care i-ar îndreptăți să realizeze o faptă bună. Din Anglia noul sistem de educație trecu în Franța: „Eclaireurs”, în Germania: „Pladfinder”, în Rusia: „Pot chinie”, în Grecia: „Proscopoi”. În România, spune d. G. G. ar putea fi numiți „Cercetașii României”. Pentru a demonstra necesitatea înființării și în România a unor asemenea societăți, autorul broșurei, de care ne ocupăm, face o foarte documentată critică a educațiunii, pe care o are azi tineretul în România.

Ultima oră.

ZILE DE GROAZĂ ÎN ALBANIA.

Ni se depeșează din Brindisi (malul italian):

După ultimele informațiuni culese la Berat, Valona, Durazzo, Santi-Quanti și Corfu, se adevăresc masacrele și incendierea satelor românești și stărpirea naționaliștilor Albanezi. Sunt PESTE UNA SUTĂ DOUEZECI MII EMIGRANȚI, lipsiți de mijloace și decimați de boale, aillători între Valona și Berat. Parte dintre Români refugiați au plecat la America sau la București, parte, fiind lipsiți de mijloace,

așteaptă ajutoare. Unii luptă pentru apărarea Valonei. Rog deschideți listă de subscripție pentru refugiații și voluntarii români, cari luptă. — MTU DONA.

Adânc induioșați de tragicul sfârșit, și de eroica luptă a fraților noștri din iadul balcanic, ne ridicăm din nou glasul rugător către frații noștri din România ocrotitoare, să sară în ajutorul celor năpăstuiți, salvându-le viața și avutul prin o estensivă politică de colonizare. Păcat de Dumnezeu să se lase perzării cel mai robust și mai cultural element din Balcani, ce sunt frații noștri mult încercați. Acolo, pe plaiurile acelea prădate zi de zi, ei nu mai au rămânere. Cum Grecia colonizează aproape un milion de consângeni, aruncați sub dominațiune turcească, bogatul și generosul stat român să nu fie în stare a da adăpost, în sânul său, la câteva sute de frați de un sânge, interprinzători și de o rară putere de viață???

Deschidem totodată lista de subscripție, conform dorinței corespondentului nostru, pentru a ajuta pe cei isgoniți dela vetrele lor, să vindă și să se așeze în micile noastre centre!!

ȘEDINȚA CAMERII MAGNATILOR.

Camera magnaților a ținut azi înainte de ameazi la orele 11 ședință, având la ordinea de zi proiectele mai recent votate în camera deputațiilor. Membrii au arătat față de ședința de azi un mare interes, răspândindu-se vestea că contele Ioan Hadik îl va interpela pe primul ministru în chestia situației externe. Conte Hadik n’a fost însă de față la deschiderea ședinței și nu și-a rostit interpelația. Președintele baronul Samuil Jósika deschizând ședința a adus la cunoștință mulțamita M. Sale monarhului pentru condoleanța camerei și a parentat pe cel decedați: pe baronii Eugen Nyári și Francisc Gerliczy și pe episcopul Rocus Vucici.

Luându-se în dezbateră punctele dela ordinea de zi la proiectul despre apărarea autorităților episcopului Gherlei P. S. Să Dr. Vasile Hossu, accentuând necesitatea proiectului îi adresează ministrului de justiție întrebarea, de ce n’a pus sub scutul acestei legi și forurile bisericești. Ministrul Balogh răspunde că și forurile bisericești le socotește de autorități ale statului cu activitate de curatorii. Camera votând toate punctele dela ordinea de zi, ședința se termină la orele 1 și jumătate.

SITUAȚIA ÎN ALBANIA.

Răsculații au încercat în noaptea de Sâmbătă spre Duminecă un atac împotriva Durazzo-ului. Răspândindu-se însă Sâmbătă vestea că răsculații se pregătesc de un atac înpreșeara primei zile a sărbătorii Ramasan, care a fost ieri Duminecă, în oraș s’au luat toate măsurile. La orele 11 s’au arătat primele rânduri de răsculați. Schimbul de foc a ținut mai mult de o oră și apoi a amuțit de ambele părți. Ieri în zori de zi răsculații au făcut o nouă încercare, dar apărătorii orașului după un violent schimb de foc i-a respins și a doua oră. Ieri peste zi, fiind mare temere că răsculații vor încerca și un al treilea atac a izbucnit panică în oraș și femeile cu copii s’au refugiat pe vasele din port. Au fost debarcate imediat trupe de matrozi, austro-ungari și italieni, dar s’au retras curând iarăș pe vasele lor.

Kemal Bey a telegrafiat azi domnitorului Wilhelm că a format în Valona un comitet de ajutorare pentru refugiați. Totodată îl sfătuiește pe domnitor ca să-i dea comisiei de control și mai mult teren de activitate. Numărul refuglaților cari sunt în mizeria cea mai mare e enorm. Prima divizie a flotei prime de război ita-

Cel mai căutat COSMETIC de față și de mâni pentru dame este

CREMA LUCIA

care în cel mai scurt timp face pielea feței și a mânel catifelată și albă ca zăpada. Prețul unei tegle 1.20 cor.; 6 tegle se expediază franco.

(Ha 2246)

Prețul unui săpun 70 fil. Pudră (albă, crem sau roză) o cutie cu 1.50 cor. De vânzare numai la

Haas Miklós

farmacist. ÓCSÁN lângă Budapesta.

liene a părăsit azi Spezzia, cu 6 distrugătoare de torpiloare, sub conducerea principelui de Abruzzo, pentru ca să se alăture la flota italiană a doua de sub conducerea amiralului Amero. După cum se vestește se proiectează o demonstrație navală în apele albaneze.

După cum se anută din Salonic Epirotii n'au de gând să se retragă, după cum s'a răspândit vestea. Din contră înrolează noi voluntari deoarece nu au încredere în răsculații, cari s'au aliat cu ei. După unele știri chiar și Cuto-Vlahii ar fi cerut arme dela Vardas, comandantul trupelor epirote. Epirotii sunt aprovizionați de un comitet organizat cu sediul în Salonic.

VOLUNTARI ROMÂNI ÎN ALBANIA.

Ziarele maghiare colportează știrea defaimatoare, că voluntarii români, s'ar fi revoltat în contra căpitanului Cristescu — pe care aceleași ziare, venale, îl fac bancher — din pricina soldei neplătite, și s'au întors acasă, mai mulți înși, din gara Fiume.

Minciuna se descoperă de sine nu mai e nevoie să o descoperim noi.

Regele Italiei la manevrele germane.

„Politische Korespondenz” confirmă știrea că regele Italiei va călători în Germania pentru ca să ia parte la manevrele germane. Regele Italiei va locui în timpul manverelor în castelul Homburg și va fi însoțit de o suită militară. Probabil că cu acest prilej va merge în Germania și noul șef al statului major al armatei italiene.

EPISCOPUL ARADULUI ÎN VIENA.

Prea S. Sa episcopul I. Papp — după cum ni se telegrafiază — a sosit azi la Viena, de unde va pleca la Reichenhall.

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 20 Iulie.

Grâu pe Octomvrie	13.78
Grâu pe Aprilie 1915	13.31
Secară pe Octomvrie	9.52
Ovăș pe Octomvrie	7.68
Porumb pe Iulie	7.09
Porumb pe August	7.17
Porumb pe Maiu 1915	6.96

POȘTA REDACȚIEI

B. Comloș. Cam naiv, dar mai fă exerciții.

R. S. Brad. Adresați-vă direct la Lugoj, consistoriului. Școala normală (preparandia) se deschide încă în toamna asta. Termenul de concurs este 25 Iulie st. n.

Preotul din dieceza Gherlel. Nu are înțeles să mai lungim vorba. Avem altfel un articol dela Dr. I. R. în chestie, care va încheia discuția.

St. P. Moldovan. Primim cu cea mai mare plăcere. O să îngrijim să Vi se trimită ziarul. Mai multe în o scrioare particulară, la Iași.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Am primit în abonament dela următorii: Alex. Baieșan, Poiana 14 cor. pe sem. II a. c., Oprea Greavu Székásveresegyháza 7 cor. pe quart III a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

ANUNȚ.

Se caută

UN ÎNVĂȚĂTOR

(diplomat) pentru predarea limbii române și a cântului la curs primar. — A se adresa: Direcțiunea instit. „J. JAVET”, Craiova, România. (Ja 2269)

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil la filiala institutului nostru din Mociu (Mócs) comitatul Cojoena publicăm concurs.

Petenții să dovedească că au absolvat vre-o școală comercială; că posed afară de limba maternă și limba maghiară și că au praxă recentă ca să poată purta independent contabilitatea filialei.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cor. 1600—salar și cor. 400—bani de cuartir anual. Cel ales va avea să servească 6 luni de probă, când va putea fi denumit definitiv.

Cererile cu documentele necesare să se trimită la adresa direcțiunei institutului până în 1 August st. n. 1914, iară postul este de ocupat în 15 August a. e.

DIRECȚIUNEA.

(Va 2265)

Farmacist practicant

începător găsește loc în București. Se recere matura.

Doritorii se vor adresa:

farmacistului Aurel Tipeiu,
București, Calea Moșilor
406, România. (Ti 2266)

În cancelaria advocațională a subscrișului află momentan aplicare

un candidat de avocat

cu practică sau începător.

Dr. Nicolae Boeriu
advocat

Șercaia (Sárkány Fogarăș m).

(Bo 2267)

ANUNȚ.

Într'o cancelarie advocațională din Arad cu începere din 1 Septemvrie află aplicare

un candidat de avocat

cu practică completă.

Adresa la administrație. (I. 2262—5)

LIBRĂRIA ȘI TIPOGRAFIA „ȘCOALA ROMÂNĂ” DIN SUCEAVA

caută un

funcționar comercial

serios, capabil și cu însușiri recomandabile în etate de 23—24 ani. Salar lunar între 120—150 cor. Timpul intrării în serviciu 1—15 August. Respectivul are posibilitatea să avanseze și la postul de conducător al acestui institut. — Ofertele însoțite de atestate copiate, de certificatul de naștere și de fotografie, să se adreseze librăriei „Școala română” Suceava (Bucovina).

(So. 2254)

S'a deschis

!

în Arad

în casa-Löcs din colțul străzii Salacz

magazinul de modă

Németh

unde se pot căpăta cele mai noi și mai moderne

pănuri de vară p. haine

Asortiment bogat. Prețuri convenabile.

Roagă binevoitor sprijin.

Németh

magazin de modă

(Ne 2215)

Noutăți literare.

capătă la **Librăria „Concordia”** din Arad Strada Deák Ferencz 20.

D. Ștefanescu, profesor la liceul Carol I. *Virirea Galliei de către Romani*. Memoriile C. Iulius Caesar și Aulus Hirtius. Traducere în limba latină. Prețul Cor. 2.50.

Horia Petra-Petrescu. *Indemnuri*. Broșuri vechi. Broșura I. Prețul 40 fil.

Leonard Paukerow. *Când joci teatru românesc în țara Ungurească*. Impresii și icoane din timpul trupei Victor Antonescu. Contribuțiuni la cunoașterea problemei teatrului românesc în real și Ungaria. Prețul Cor. 2.

Petru Irhaș. *Echouri și legenda țericii*. Poezii. Prețul Cor. 1.

Activitatea parlamentară a dlui N. Iorga, ca deputat. Extrase din discursuri. Interpelări. Prețul 50 fil.

N. Iorga. *Renegații în trecutul țerilor noastre și al neamului românesc*. Comunicare făcută Academiei Române în ședința dela 2 Maiu 1914. Prețul 20 fil.

N. Iorga. *Ce ne învață cariera lui Aurel Brăila*. Idei dintr-o conferință ținută la Câmpina. Prețul 15 fil.

Predici pentru toate Duminecile anului biblic, edate de Dr. T. Tarnavski și Dr. E. Tarnavski profesori la facultatea de teologie din Cernăuți. Ediția a II-a îngrijită de Dr. D. Ciocoba, în 3 volume. Prețul unui volum Cor. 7.50.

Convorbiri Literare. Nr. 4. Prețul Cor. 1.75. Biblioteca Minervei Nr. 155 E. de Amicis. *Vechiul seraiu*. Trad. de N. Pandelea. Prețul 10 fil.

St. Bosie. *Simbioza Austro-Maghiară sau paralizant și orbul*. Prețul 50 fil.

Guilelm Șorban. *Piese lirice și jocuri românești pentru piano în 4 caiete*. Caietul I conține: Joc românesc. Hora. Cântec fără cuvinte. Caietul II. Joc țărănesc. Vals lin. Pe scrânciob. Caietul III. Variațiuni asupra temei „Zis-a badea

c'a veni. Joc românesc. Jocul piticilor. Caietul IV. Mazurca. Ardeleana. Melancolie. Prețul unui caiet Cor. 3, toate 4 caiete Cor 10.

I. Scarlatescu. *Poeme românești* pentru pian. Conținutul: 1. Hora României June. 2. Hora veche. 3. Spune-mi codrule voce și pian. 4. Glas de clopot (voce și pian). 5. Mihnea și Baba (voce și pian). Prețul Cor 5.

Noutăți din biblioteca pentru toți.

Stendhal (Henry Beyle). *Despre amor*. Trad. de G. A. Demetrescu Nr. 902—906. Cor. 1.50. I. Thugheneff. *Anciar sau arborele morței* (Nr. 893) 30 fil.

I. Budai-Deleanu. *Tiganiada*. Poemă, eroi comică în 12 cânturi. Nr. 891—2. Prețul 60 fil.

V. Conta. *Teoria Fatalismului* (Nr. 888—9). Prețul 60 fil.

H. de Balzac. *Femeia la treizeci de ani*. Nr. 881—3. Prețul 90 fil.

Gh. Adamescu. *Istoria literaturii române*. (Nr. 846—50). Prețul Cor. 1.50.

Să se adauge separat 10—20—30 fileri de fiecare carte, ori notă muzicală.

Cereși gratis și franco catalogul Librăriei „Concordia”

In atențiunea albinarilor, notarilor comunali și a învățătorilor.

Cine vrea să vândă sau să cumpere oară sau vrea să se ocupe cu cumpărarea turtelor de oară brută, să se adreseze lui

Dürr Gusztáv, comerciant de coloniale, Arad,

lângă clădirea băncii „Victoria”, care firmă cumpără pe bani gata oricâtă cantitate. (Dü 2195)

Prețuri ieftine!

(Ba 2207)

Garanță pe 10 ani

Mașină familiară de cusut Cor. 75
Mașină de cusut cu luntre rotundă . . . . . Cor. 130
Mașină bobbin central. . . Cor. 140

Pentru plățile în rate cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți separate la acestea. — Peșuri de fabrică, cu garanță. — Numai articole de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

„Matteine”

antrepriză pentru stărpirea ploșnițelor și a moliiilor,

Arad, str. Tabajdi Károly 1.

(Telefon: 10 - 45) Ma 2212
(Proprietar: Fischer)

Execută pe lângă un preț anual moderat asigurări de palate, oteluri, institute, locuințe mai mari, împotriva parazitilor. — Execută nimicirea definitivă a ploșnițelor și a larvelor acestora pe lângă garanță de un an.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier Industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei nr. 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

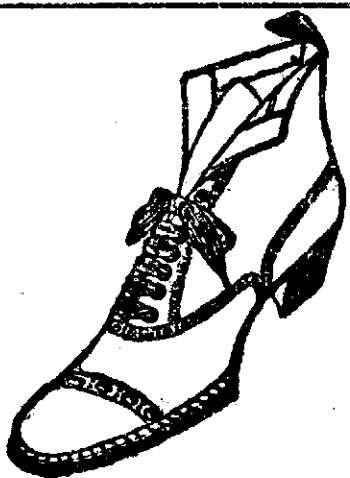
Cine voește să cumpere **INCĂLȚĂMINTE**

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmăr

(SZATMAR) Deák-tér.

— (In casa lui Keresztes András). —

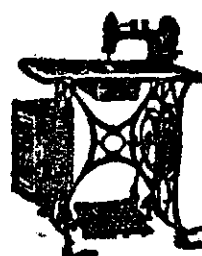

În magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și ciobote pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfă sa în privința execuției drăgălașe sunt nemăsurate. — La dorință se pregătesc totfelul de ghete și ciobote după măsură.

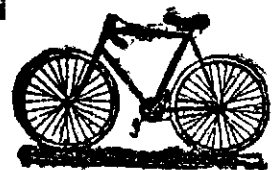
CZIGER LÁSZLÓ

maiestru dipl. pentru instalații de electricitate și gaz lăcătuș și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și de lăcătușerie, și anume: ferării pentru clădiri, garduri pentru monumente, vetre de fer, uși de fer, rolete de fer pentru prăvălii, mașini de cusut, mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone și instalațiuni electrice, străformări de mașini cu aburi și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și accesorii, precum și garnituri de îmblătit. Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

SZABÓ KÁLMÁN,

atelier artistic p. pictarea sticlei și mozaicuri de sticlă venețiană

Budapest, VIII., Mária-utca 24. sz.

(Sa 2128)

Pregătește în stilul cel mai modern **ferestă colorate** pentru birouri și

execuție simplă și artistică pe lângă prețuri moderate. — Mai departe efectuează:

mozaicuri venețiene de sticlă

icoane pentru altar, ornamente și statuete pentru pereți în execuție artistică din material venețian. — Modele și prospecte trimite gratuit. — La dorință se prezintă și în persoană pentru luarea lucrărilor în primire.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Executare
promptă.

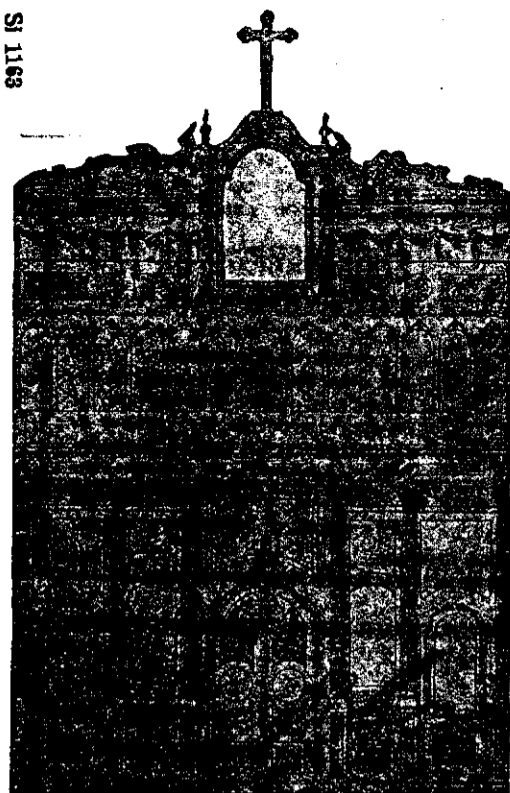
Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Prețuri
moderate.

CEL DINTĂI ȘI MAI MARE ATELIER ARTISTIC
PENTRU ARANJAMENTUL BISERICILOR.

SI 1168

Execută: iconostase, sculpturi, construiți de altare, aurire și pictură; aranjări noi de biserici în stil modern; altare, amvoane, fântâni pentru botez, statui, icoane-stațiuni, scaune duhovnicești și bănci p. biserici.

Renovare, aurire și pictare de altare vechi.

Bisericile sărace primesc favor și li-se acordă plățiri în rate. Merg la fața locului pe cheltuiala mea proprie. Mii de scrisori de mulțumită dovedesc execuția artistică și durabilitatea lucrărilor mele.

Schmidt János

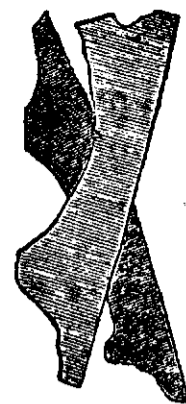
Budapesta, Kőbányai-ut nr. 53.

**HERBST
ÉS TÁRSA,**
mașini sistem Halle
pentru sortarea și plămă-
direa aluatului, aranjament
■ pentru orice putere, electricitate, ■
— benzină sau vaporic. —
Singura reprezentanță
pentru întreg comi-
tatul Bihoru-
:: lui ::

STEMMER A. JÓZSEF

(Se 1786) specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Pielării (Go 2127)

talpe
achizite p. ghetete
instrumente pentru

pantofari și cismari

se pot procura mai bine
la:

Gyöngy Sándor

magazin de pielărie

BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pânură se curățesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

**stabilimentul meu industrial de vopsitorie
de pânuri și de curățitorie chimică,**

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pânură și de mătasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparaază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pânuri și curățitor chimic **Szeged.**

TELEFON:
994.

Prăvălie și stabiliment principal:
str. Laudon, nrul 9., colțul
pieței Valeria. (Lu 2106)

TELEFON:
994.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat

Ho 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel asemenea acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătoresc precum și adânc.

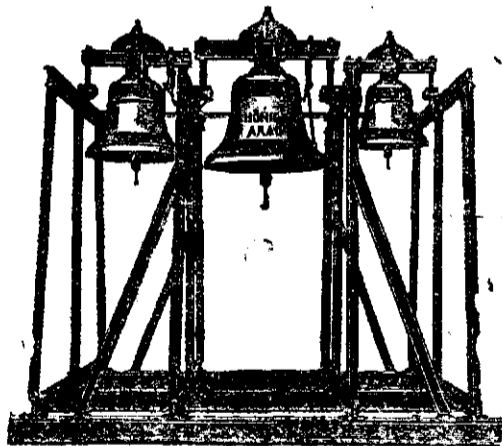
Echipamente p. clopote de fer
Staluri " " " "

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

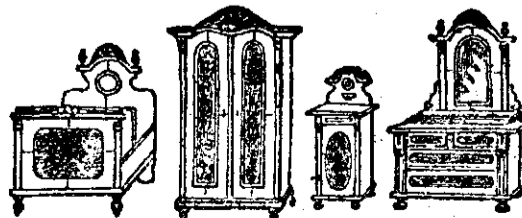

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere
motorică p. zidiri și mobile

Dej-(Dés) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane, icoane, oglinzi, covoare.

Execută toffelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat. Ve 1789

Alifie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despolierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșatei și contra tuturor boalelor de pe. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbârciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. Prețul 90 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni: foarte folositor pentru catifelarea mâinilor roșii, dejerate, crepate, aspre și sbârcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. Prețul 90 fil.

„Antipertussin”: mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului tusei măgărești la copil — Prețul 1 cor. 80 fileri.

Spirit „Prima”: mijloc excelent contra reumei și podagrel, durerii de cap și de dinți. După 1-2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1 cor. 50 fileri.

Spirit „Cappilloform”: singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor, 50 fileri.

„Deutoform” apă pentru gură: cel mai bun mijloc contra mirosului și decăderii stricării dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Balsam de Ardeal pentru stomac: mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

Vopsitor pentru păr: în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturii de pat — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr: redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.

Contra ciumei de porci: precum și în contra tuturor boalelor porciilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri O singură întrebuințare a pravului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galițelor. — Prețul 1 cor.

Hipnonervin: singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei, — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se adă de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

Kelemen Sándor, Zilah.

Vă păziți de imitații!!

(Ke 893)